

ע"פ 7848/22 - ח'אלד אנסארי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 7848/22

לפני:
כבוד השופט י' אלרון
כבוד השופט א' שטיין
כבוד השופטת ג' כנפי-שטייניץ

המערער: ח'אלד אנסארי

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה ב-
ת"פ 62840-07-21 מיום 3.10.2022 שניתן על ידי
השופט א' פורת

תאריך הישיבה: כ"ח בניסן התשפ"ג (19.4.2023)

בשם המערער: עו"ד נמיר אדלבי

בשם המשיבה:
בשם שירות המבחן: עו"ד נגה בן סידי
עו"ס סיון קוריס

פסק-דין

השופט י' אלרון:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (השופט א' פורת) ב-ת"פ 62840-07-21 מיום 3.10.2022, בגדרו נגזר על המערער עונש של 40 חודשי מאסר בפועל לצד ענישה נלווית. זאת, בגין הרשעתו בשורה ארוכה של עבירות, ובכלל זה עבירות של התפרעות; התפרעות שסופה נזק ממניע של גזענות; הפרעה לשוטר בנסיבות מחמירות; היזק בזדון ממניע של גזענות; התפרצות לבניין בנסיבות מחמירות ממניע של גזענות; גניבה ממניע של גזענות;

עמוד 1

והסגת גבול כדי לעבור עבירה ממניע של גזענות.

הערעור נסוב על חומרת העונש.

תמצית כתב האישום המתוקן

2. כתב האישום המתוקן מונה ארבעה אישומים, כולם בגין אירועים שהתרחשו בעיר עכו (להלן: העיר) במהלך חודש מאי 2021, בתקופת מבצע "שומר חומות".

3. האישום הראשון-בשעות הערב של יום 11.5.2021 התקהלו עשרות רבות של אנשים במספר מוקדים בעכו. המשתתפים בהתקהלויות, חלקם רעולי פנים, חסמו כבישים, יידו אבנים ובקבוקי תבערה, ירו זיקוקים וגרמו נזק לרכוש. המערער הצטרף בסביבות השעה 20:00 להתקהלות באזור כיכר התותח בעיר, כשעל פניו מסכת קורונה, בעודו לבוש בחולצה עליה רשום "PALESTINE LIVE MATTER", ועל גבו דגל פלסטין. המערער השתתף בהתפרעות וחזק את ידיהם של מתפרעים אחרים. בהמשך, עבר להתקהלות באזור אכסניית האבירים, שם יידה כ-10-15 אבנים לעבר שוטרים אשר עמדו במרחק כמה עשרות מטרים ממנו, יחד עם מתפרעים נוספים. כמו כן, המערער יידה אבנים לעבר חלונות האכסניה ושבר אותם, בצוותא חדא עם מתפרעים נוספים "ומתוך מניע של גזענות, בהיות המקום בבעלות יהודים", כלשון כתב האישום. משם המשיך המערער יחד עם מתפרעים נוספים למבנה נקודת המשטרה בעיר העתיקה. בהגיעם למקום, המערער בעט, יחד עם אדם נוסף, בדלת הזכוכית שבכניסה למבנה ושברה. כל זאת בזמן שאחרים יידו לעבר המבנה אבנים. לאחר מכן, התקדם לעבר התקהלות נוספת באזור מסגד אלג'זאר, שם הציב על הכביש, יחד עם מתפרעים אחרים, מחסומי ברזל השייכים לעירייה. זאת, במטרה למנוע משוטרים להתקרב למקום ולהכשילם מלמלא את תפקידם.

בגין מעשים אלה יוחסו למערער עבירות של התפרעות, לפי סעיף 152 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); התפרעות שסופה נזק ממניע של גזענות, לפי סעיפים 157 רישא, ו-144 ו-29 לחוק; הפרעה לשוטר בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 275 א ו-29 לחוק; והיזק בזדון ממניע של גזענות, לפי סעיפים 452, ו-144 ו-29 לחוק.

4. האישום השני- בהמשך לאירועים המפורטים באישום הראשון, בסביבות השעה 22:25 הגיע המערער יחד עם מתפרעים נוספים סמוך למסעדת "אורי בורי" בעיר, ביודעם כי המסעדה בבעלות אדם יהודי, וזאת כדי לפרוץ למקום ולזרוע בו הרס, ממניע של גזענות. בתוך כך, המערער שבר באמצעות מוט ברזל שתי מצלמות אבטחה מחוץ למסעדה. אז, הצטרף לאחרים אשר שברו את דלתות הזכוכית של חזית המסעדה, יידה אבנים לעבר חלונותיהוזרק כיסא לעבר אחד החלונות. המערער והאחרים זרעו הרס רב במסעדה, ובכלל זה שברו ציוד, ניפצו בקבוקי יין וצלחות, גנבו כספת ובה 20,000 ש"ח, ניפצו את מצלמות האבטחה ועוד. כל זאת מתוך מניע של גזענות. המערער עצמו ניפץ בקבוקי יין, הטיח את המתקן שעליו הבקבוקים היו מונחים אל הרצפה, זרק על הרצפה חפצים. לאחר מכן, נכנס לחדר פנימי ונטל מתוך אחד הארונות שלושה מכשירי טאבלט. בהמשך, זרק לעבר מצלמת אבטחה מכשיר טאבלט וזרק לעברה שולחן כדי לנפצה. כל זאת בצוותא חדא ומתוך מניע של גזענות. המערער יצא מהמסעדה עם מכשירי הטאבלט שגנב והשליכם מעבר לחומה אל הים. בכל אותה העת שהו במסעדה אשתו ובתו של בעל המסעדה וכן מספר עובדים ועובדות, אשר התחבאו בשירותים ובמטבח. סמוך למתואר, שפכו אחרים שזהותם אינה ידועה למשיבה בניין

עמוד 2

בתוך המסעדה ושילחו בה אש. בעקבות ההצתה ומעשי ההרס נגרמו למסעדה נזקים כבדים בעלות של מעל 2 מיליון ש"ח.

בגין מעשים אלה יוחסו למערער עבירות של התפרעות שסופה נזק ממניע של גזענות, לפי סעיפים 157 רישא, 144 ו-29 לחוק; היזק בזדון ממניע של גזענות, לפי סעיפים 144, 452 ו-29 לחוק; התפרצות לבניין בנסיבות מחמירות ממניע של גזענות, לפי סעיפים 407(ב), 144 ו-29 לחוק; וגניבה ממניע של גזענות, לפי סעיפים 383(א)(1), 384 ו-144 לחוק.

5. האישום השלישי-בסביבות השעה 22:25 של אותו הלילה הציתו רעולי פנים את דלת מלון "אפנדי" בעיר. כתוצאה, פרצה דליקה גם בחדר הקבלה של המלון. האש שככהכעבור כעשר דקות. בסביבות השעה 23:05 נכנסו למלון רעולי פנים וזרעו בו הרס רב, בידיעה כי המלון בבעלות יהודים ומתוך מניע גזעני. סמוך לאחר מכן הגיע המערער למלון, ובצוותא חדא עם נוספים, זרק אבנים לעבר חזית וחלונות המלון, מתוך מניע גזעני. אז, נכנס המערער לתוך המלון יחד עם אחרים והוסיף להרס שנעשה במקום. בין היתר, המערער בעט ברהיטים, זרק מכשירים חשמליים שהיו במקום על הרצפה, והשתתף יחד עם מתפרעים נוספים בהריסת שולחן הקבלה בלובי. באותה עת מתפרעים נוספים הציתו פח בסמוך לדלפק הקבלה, בעוד המערער עמד בסמוך אליהם. המערער יצא זמן קצר לאחר מכן מהמלון, ודקות לאחר זאת פרצה במלון שריפה אשר הובילה למותו של אבי הר אבן ז"ל, אשר שהה במלון. ההצתה וההרס שנזרעו במקום נגרמו לנזקים בשווי של למעלה מ-2 מיליון ש"ח.

בגין מעשים אלה יוחסו למערער עבירות של התפרעות שסופה נזק ממניע של גזענות, לפי סעיפים 157 רישא, 144 ו-29 לחוק; הסגת גבול כדי לעבור עבירה ממניע של גזענות, לפי סעיפים 447(א), 144 ו-29 לחוק; והיזק בזדון ממניע של גזענות, לפי סעיפים 144, 452 ו-29 לחוק.

6. האישום הרביעי-בליל המחרת, בין הימים 12.5.2021-13.5.2021, התקהלו שוב עשרות רבות של אנשים במספר מוקדים בעיר. המערער הגיע בסביבות השעה 20:00 לאחד ממוקדי ההתקהלות, בסמוך לתחנת "אגד" בעיר, ויידה מספר אבנים לעבר שוטרים שעמדו במרחק כמה עשרות מטרים ממנו יחד עם מתפרעים נוספים, וזאת במטרה להפריע לשוטרים כשהם ממלאים את תפקידם כחוק או להכשילם בכך. לאחר מכן, התקדם יחד עם מתפרעים נוספים לכיוון האודיטוריום הסמוך לבניין העירייה בעיר ויידה מספר אבנים לעבר חלונות האודיטוריום.

בגין מעשים אלה, הואשם המערער בעבירות התפרעות, לפי סעיף 152 לחוק; והפרעה לשוטר בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 275 א ו-29 לחוק.

עיקרי גזר הדין

7. המערער הורשע על פי הודאתו במיוחס לו בכתב האישום המתוקן, במסגרת הסדר טיעון אשר לא כלל הסכמה לעניין העונש. בגזר הדין, בית המשפט המחוזי קבע כי מידת פגיעת המערער בערכים המוגנים היא ברף הבינוני-גבוה, לאור הישנות מעשי העבירה; הטווח הקרוב באופן יחסי שממנו יידה אבנים לעבר שוטרים; ומסע ההרס השיטתי שניהל ביחס לרכוש של יהודים בכמה זירות, יחד עם אחרים. בית המשפט המחוזי הוסיף והדגיש את הסכנה "הישירה

והממשית" של התפרעויות המונים לחיי אדם, וציין כי יש לנקוט בהתאם בענישה מרתיעה ביחס לעבירות שבוצעו במהלך ימי "שומר חומות". ביחס למעשי המערער צוין, כי יש לראותם כחלק ממכלול מעשי המתפרעים, "שהשחיתו עד היסוד בתי עסק של יהודים, רק מטעם זהותם היהודית של בעליהם".

נוכח האמור, ובהתחשב בסמיכות מעשי ההתפרעות ואופיים הדומה, בית המשפט המחוזי החליט לקבוע שני מתחמי עונש הולמים עבור כלל האישומים, כאשר מתחם העונש ההולם למעשי ההתפרעות שביצע המערער הוא בין 20 ל-42 חודשי מאסר בפועל לצד עונש מאסר על תנאי וקנס; ומתחם העונש ההולם ביחס לעבירות הפגיעה ברכוש הוא בין 24 ל-60 חודשי מאסר בפועל לצד עונש מאסר על תנאי ופיצוי לנפגע העבירה. בגדרי המתחם נשקלו נסיבות חיו של המערער, וביניהן העובדה שגדל בשנים שקדמו לביצוע העבירות ללא תמיכה הורית. לזכות המערער נשקלה גם הודאתו במהלך החקירה. עוד נומק, כי בשים לב לגילו הצעיר, החרטה שהביע והתגייסות משפחת אמו לפקח עליו, יש לגזור את עונשו בתחתית מתחם הענישה.

8. לאור כל זאת, נגזר על המערער בגין עבירות ההתפרעות עונש של 20 חודשי מאסר בפועל; 12 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור עבירות שעניינן התפרעות, התפרעות שסופה נזק ממניע גזעני, הפרעה לשוטר בנסיבות מחמירות, והיזק בזדון ממניע של גזענות, למשך 3 שנים; וקנס בסך 5,000 ש"ח.

בגין עבירות הפגיעה ברכוש הושתו על המערער 24 חודשי מאסר בפועל; 10 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור עבירה שעניינה התפרעות לבניין בנסיבות מחמירות ממניע של גזענות, גניבה ממניע של גזענות, והסגת גבול כדי לעבור עבירה ממניע של גזענות, למשך 3 שנים; ופיצוי לנפגע העבירה בפרטי האישום השני והשלישי, בסך 10,000 ש"ח.

בית המשפט המחוזי החליט כי העונשים ירצו בחפיפה חלקית, כך שהמערער יישא, סך הכול, בעונש של 40 חודשי מאסר בפועל, לצד עונשים נלווים כפי שפורט.

תמצית טענות הצדדים

9. לטענת המערער, בית המשפט המחוזי החמיר בעונש שהוטל עליו באופן משמעותי וללא הצדקה בנסיבות העניין. בכלל זאת, לטענת המערער לא נשקלו כראוי הודאתו בשלב מוקדם בחקירה, אשר הובילה לחיסכון בזמן שיפוטי; נכונותו לקבל אחריות מלאה על מעשיו; נסיבותיו האישיות החריגות, ובהן היעדר עבר פלילי, פטירת אמו בגיל צעיר וחוסר בתמיכה הורית בשנים שקדמו לביצוע העבירות; וההליך השיקומי המשמעותי שעבר במסגרת שירות המבחן, שלשיתו מצדיק אף חריגה ממתחם העונש ההולם שנקבע. נטען, כי בית המשפט המחוזי ביסס את גזר דינו באופן בלעדי על עיקרון 'הגמול', ועל כן השית עליו עונש המחמיר עמו ביחס למדיניות הענישה הנוהגת.

בא-כוח המערער הוסיף וטען לפנינו כי המערער לא פעל במעשיו על רקע אידיאולוגי-גזעני - כי אם מהיסחפות אחר ההמון. לדבריו, אין לזקוף הגררות זו לחובתו, שכן הלה הביע חרטה על מעשיו, הוא מודע לגורמים שהובילו אותו בזמנו לביצוע המעשים ולכן לא ייגרר לכך שוב בעתיד.

10. המשיבה סומכת ידיה על גזר דינו של בית המשפט המחוזי ומדגישה את חומרת העבירות ואת העובדה כי נעשו על רקע גזעני, ולא מתוך "התגלגלות ספונטנית" חסרת מניע. בתוך כך, המשיבה מפנה לעובדה שהמערער עבר בין מספר זירות שבהן זרע הרס רב, מתוך ידיעה שמדובר ברכוש יהודי. כמו כן, המשיבה מדגישה כי תסקיר המבחן בעניינו של המערער לא בא בהמלצה שיקומית. משכך, נטען כי לא מתקיימות נסיבות המצדיקות סטייה ממתחם העונש ההולם.

דין והכרעה

11. דין הערעור להידחות.

ערכאת ערעור אינה נוהגת להתערב בעונש שגזרה הערכאה הדיונית, אלא בנסיבות של חריגה קיצונית ממדיניות הענישה הנוהגת, או במקרים שבהם חלה על פני הדברים טעות מהותית בגזר הדין (ע"פ 2261/21 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 36 (24.10.2022)). המקרה שלפנינו אינו נמנה על מקרים אלה, שכן אינו רואה כל חריגה ממדיניות הענישה הנוהגת, ודאי שלא לחומרה.

12. כתב האישום מגולל מסע הרס לילי שבו המערער נטל חלק. לאורכו ולרוחבו של כתב האישום, שבו הודה המערער כאמור, מצוין במפורש המניע הגזעני שבבסיס מעשיו. בהתאם, הורשע בשורת עבירות אשר נעשו ממניעשלגזענות. אינו מקבל את הניסיון לטשטש זאת לצרכי קביעת עונשו - לא יד המקרה היא שהובילה אותו להזיק ולפגוע דווקא ברכושם של יהודים, אלא יד מכוון.

גם משך המעשים מלמד שאין ממש בטענה שמדובר במעשים "ספונטניים". מזירה לזירה המערער נע והמשיך במעשיו החמורים. מסע ההרס של הלילה הראשון לא הניא אותו מלהשתתף בהתקהלות בערב שלמחרת ולזרוק אבנים לעבר שוטרים. כל זאת, בעוד שמדינת ישראל נתונה למתקפות טילים מצד ארגון טרור.

13. בית משפט זה נוקט במדיניות ענישה נוקשה ביחס לעבירות אשר נעשו ממניע גזעני ככלל (ראו: ע"פ 1116/21 בדר נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (30.6.2021)); ובפרט, בעבירות ממניע גזעני שנעשו בתקופת "שומר החומות" (ראו: ע"פ 577/22 מדינת ישראל נ' אוחנינה (6.3.2022); ע"פ 4585/22 מדינת ישראל נ' ערדאת (25.7.2022); ע"פ 2313/22 סרור' מדינת ישראל (7.11.2022) (להלן: עניין סרור)).

בשים לב לכך, אין ממש בטענה כי בית המשפט המחוזי לא העניק משקל מספיק לנסיבותיו האישיות של המערער או להליך השיקומי שעבר על פי הנטען. לא כל שכן, בהתחשב בכך שבעבירות שבוצעו במהלך התפרעות המונית גוברים בחשיבותם שיקולי הרתעה ושמירת שלום הציבור וביטחוננו (עניין סרור, פסקה 13; ראו גם ע"פ 901/22 מדינת ישראל נ' אסווד, פסקה 10 (24.2.2022)).

לעניין זה, ניסיונו של בא-כוח המערער להציגו כמי שקיבל אחריות מלאה למעשיו והביע חרטה אף הוא אינו משכנע. מתסקיר המבחן העדכני שהונח לפנינו עובר לדיון בערעור עולה, בין היתר, כי המערער מתקשה לקבל אחריות מלאה על ביצוע העבירות, מחזיק בעמדות "ילדותיות" לפיהן נגרר אחר ההמון ומתקשה להכיר בדפוסיו הבעייתיים. נוכח

זאת, שירות המבחן לא בא בהמלצה שיקומית בעניינו. אם כך, אין מקום להקנות משקל נוסף לשיקולי שיקום, וביתר שאת כאשר בית המשפט המחוזי ממילא מיקם את עונשו של המערער בתחתית מתחם הענישה.

14. סיכומושלדבר: אין עילה להתערבותנו באופן שבו בית המשפט המחוזי איזן בין כלל השיקולים - לקולה ולחומרה. כך בקביעת גבולות מתחמי הענישה, במיקום עונשו של המערער בגדרם, ובהחלטתו לחפוף במידה מסוימת את העונשים שהושתו על המערער. אם כבר, בראי ריבוי העבירות, משך האירועים, חומרתם ובכך שחלק ניכר מהן נעשה מתוך מניע של גזענות, אם ישנה סטייה במידת עונשו של המערער - הרי שהיא לקולה.

15. אשר על כן, אציע לחברי לדחות את הערעור.

ש ו פ ט

השופט א' שטיין:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופטת ג' כנפי-שטייניץ:

אני מסכימה.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' אלרון.

ניתן היום, י"א באייר התשפ"ג (2.5.2023).

שופטת

שופט

שופט
